

PROJEKTPLAN

Projektets namn: Så in i vassen! Lokalt näringskretslopp gynnar livskraftig fisk- och vattenmiljö	Projektperiod: 1.6-30.11.2020 FO-nr: 2694922-2
Sökandes namn: Brändö bys fiskelag och samfällida	
Kontaktperson: Karl-Johan Henriksson Befattning: ordf.	Telefonnummer: +358 40 082 3714 Epost/adress: kj.henriksson@gmail.com
1. BESKRIVNING Vad skall göras, hur skall det göras och av vem?	
<p>Fiskelagen på Brändö samarbetar med lantbrukare under 2020 för att på ett regenerativt sätt utnyttja vassen (<i>Phragmites australis</i>) som en resurs i ett lokalt näringskretslopp. Koordinerade miljöförbättrande insatser stärker biologisk mångfald och bidrar till bättre strand-, vatten- och fiskevård. Pilotprojektet jobbar fram en modell för att skapa underlag för en fortsatt kontinuerlig verksamhet. Projektet är en miljöförbättrande åtgärd som har för avsikt att på ett betydande sätt minska näringsbelastningen.</p> <p>Vi kombinerar kunskap på ett nytt och helhetsmässigt sätt och sakkunniga tas in från olika områden (bl.a. fiskevård, viltvård, betesdrift, jordhälsa, vasshantering) för att skapa en god bild av startläget, göra långsiktiga helhetsplaner, skapa kunskaps- och erfarenhetsutbyte, samt engagera så många olika aktörer som möjligt. Vi söker det optimala nätverket för smart, kostnadseffektiv och långsiktig helhetsmanagement.</p> <p>Projektet innefattar:</p> <ul style="list-style-type: none">- Insatser som berör fiskevård och lekområden- Förbättrande av akvatisk miljö- Bevarande av öppna områdets arbetstånd och naturtyper (strandängar)- Hållbart nyttjande av naturresurser och ökad cirkulation av näringsämnen- Kollektiv kompetensutveckling, nätverkande och samarbeten kring fisk- och vattenförvaltning- Öka utbudet eller förbättra möjligheterna till upplevelse av hav och vatten <p>I praktiken kommer projektet att ha följande arbetshelheter:</p> <ul style="list-style-type: none">• MILJÖFÖRBÄTTRANDE INSATSER (AKVATISK MILJÖ) Stärkande av biologisk mångfald + fiskevård: Innefattar kartläggning, planering, praktiska åtgärder som strukturvassklippning, röjning av strandängar och vikar, jakt på främmande rovdjur och uppföljning och observation. Främsta fokus ligger på att förbättra abborrens lekplatser och strandängarnas stränder som är hem för vadare, groddjur, rara växter och insekter.• ANVÄNDANDE AV NATUREN SOM RESURS: VASS I ETT NÄRINGSKRETSLOPP Utforska möjligheterna att använda vass som resurs i ett lokalt kretslopp: Innefattar vassklippning i samarbete med professionella, uppsamling av vass, pilotkompostering och testande av vassen som markförbättrare i jordbruksmark. Även ensilage av vass kan testas om intresse uppstår lokalt då projektet börjar (torksommaren -18 har skapat ökat intresse för vass som foder för bl.a. hästar p.g.a. sitt låga sockervärde).• KOMPETENSUTVECKLING, NÄTVERKANDE & SAMARBETEN: Projektet är unikt i att det sammanför kompetenser från olika delområden, vi skapar ett samarbetsnätverk av experter och synergieffekterna gynnar de lokala aktörernas verksamheter. De lokala deltagarna får konkret erfarenhet av pilotverksamheten. Projektet kommer även att göra kompetensen tillgänglig för allmänheten i form av t.ex. träffar, infomöten och kommunikation. Tillställningarna och möjligheten att delta i det praktiska arbetet ger invånarna medvetenhet och mera engagemang för den lokala miljön. Projektet satsar även på multimedial kommunikation för att så många som möjligt skall kunna ta del av hur processen går framåt, erfarenheterna och hur de konkreta resultaten tar form.• NATURUPPLEVELSER OCH KULTURHISTORIA Välskötta vikar och stränder förbättrar även möjligheten till friluft- och naturupplevelser, samt ökar områdets attraktionskraft. I kommunikationen jobbar vi även med berättelser och bildmaterial från förr för att visa hur kulturlandskapet utvecklats.	
2. BEHOV OCH BAKGRUND Varifrån kommer vi? Var är vi? Berätta historien bakom.	
<p>Lokalbefolkningen har länge oroat sig för hur de fina vikarna och stränderna i Brändö växer igen av vass och andra vattenväxter, samtidigt som gamla vackra ängar och beten växer igen av sly och buskar. Landskapet har ändrats mycket under de senaste årtiondena. Vid flera sammanhang har aktörerna suttit tillsammans och funderat över vad som skulle kunna göras. Hur kunde man se vassen som en resurs istället och vad säger expertisen när det kommer till miljövärd, cirkulation av näringsämnen och biodiversitet? Igenväxta vikar och vattendrag minskar attraktionsvärdet för både turism och naturupplevelser samtidigt som stora mängder näringsämnen samlas i vattnet och belastar vattendragen. Eftersom många i kommunen är fiskare är man även oroliga över t.ex. abborrens och gäddans försämrade lekplatser. Man har även diskuterat om hur man gemensamt kunde stärka den lokala livsmedelsproduktionen och bättre använda sig av betande djur som landskapsvårdare vid stränderna, vilket även lett till att fler djur skaffats till Brändö. Det finns ett stort intresse att lära sig mer och öka kompetensnivån lokalt. I samhället finns även en uttalad vilja att jobba tillsammans och hitta nya modeller som stärker samhörigheten och engagemanget.</p>	
3. MÅL Sätt mål och delmål (SMART). Vad ska vi göra för att komma till resultatet? Hur ska vi ta oss dit?	
<p>Kritisk punkt: Kartlägga och planera (vatten, vass, beten, kompostering): Mål: före 15.7. Hur: Inplanerad intensivare projekthantering och koordinering i början av projektet för att säkerställa resultat.</p> <p>Kritisk punkt: mängd vass vs tid: Vassen klipps första gången i början av juli. Mängden (T) och arealen (ha) är svårstimerad. Faktorer som påverkar kommer att följas upp och dokumenteras (ger oss erfarenhet): vassens täthet, logistiken, uppsamlingen, förhållandena, etc. Mål: Att kunna jobba med ca 4-6 ha vass under projektperioden. Hur: Vi kommer att lära oss efter hand och detta är del av pilotprojektets målsättningar att samla erfarenhet av det praktiska förverkligandet.</p> <p>Kritisk punkt: Uptagning av näringsämnen Mål: Andra vassklippningen sker i månadsskiftet augusti-september för bästa näringsupptag. Enligt Ruokopelto projektet (2015-2017) kan man via vassklippning effektivast ta upp näringsämnen i slutet av sommaren. Man får upp 1-2kg fosfor och 10-25 kg kväve per ton torrsbstans. En modest estimering är att man får man upp</p>	

ca 5 ton torrssubstans per hektar (5-11 kg P/ha, 50- 120 kg N/ha) Hur: Vi kan med hjälp av entreprenörernas erfarenhet och kunskap estimeras mängderna när det praktiska arbetet utförs.

Kritisk punkt: Förbehandling. Om vassen kan förhanteras på effektivt sätt och hackas till mindre bitar, försnabbas komposteringsprocessen. Hackad vass kan även användas direkt på åker som markförbättrare. Mål: hitta en passlig entreprenör med rätt utrustning. Hur: Via förfrågningar genom våra nätverk.

Kritisk punkt: Plöjning av åker: Mål: Under projektet kommer 4-5ha åker bearbetas med vass som markförbättrare.

Markanalyserna görs före bearbetning. Väderförhållanden kan påverka. Hur: vassen sprids då förhållandena är lämpliga.

Kritisk punkt: Många aktörer inblandade: Alla experterna gör sina andelar under projektiden. Vissa är punktinsatser och vissa innefattar mer kontinuerligt jobbande. Mål: Experterna avlöser varandra så att projektet bjuder på tillställningar med jämnt tempo. Hur: En exaktare tidtabell görs när arbetet startar. I planeringsfasen har vi en separat preliminär tidtabell (bilaga).

4. RESULTAT Vad skapar projektet? Framtidsbild. Vad vill vi uppnå? Vad ser vi för potential och kringeffekter i framtiden, tack vare projektet? För projekt med budget över 29000 krävs även en fritt formulerad utvecklingsplan.

Stränderna och vikarna i Brändö är öppna och vassbältena hålls begränsade och välhanterade. Vattnet är klart och sikten är god. Abborren trivs, den har många bra lekplatser och fiskbeståndet växer. Flora och fauna vid stränderna är rikt och livskraftigt. De betande djuren har blivit fler, flera strandbeten är i bruk och djuren bidrar till en ökad mångfald. Främmande rovdjur är utrotade och fågellivet mår bra. De lokala aktörerna jobbar tillsammans för att hålla ett näringskretslopp i omlopp där vass klipps regelbundet och tas tillvara i form av kompost, jordförbättrare och eventuellt foder. Varje gång vassen klipps och tas upp på land minskar man fosfor och kväve från Östersjön. De lokala aktörerna har hittat nya och innovativa samarbetsformer och engagemanget för miljön är stort. Modellen som utvecklades i detta projekt tillämpas nu även på andra orter. Naturturismen blomstrar och Brändös attraktionskraft har ökat tack vare att vattenmiljön mår bättre.

Utvecklingsplan

Efter projektperioden är målsättningen att den nya verksamheten skall fortsätta utvecklas och bli mer systematiskt. De erfarenheter projekt skapar blir en kunskapsgrund för fortsatt arbete för att systematiskt klippa vass och ta vara på näringsämnen i det lokala kretsloppet. Man eftersträvar att hitta nya användningsområden för vass och även effektivare metoder för hela skördekedjan.

Den förbättrade havsmiljön möjliggör också nya former av naturbaserade tjänster och produkter, som t.ex. guide naturvandringar, naturbeteskött och fiskeupplevelser. Efter hand är ambitionen att majoriteten av Brändös vassområden och betesmarker är under hållbart management och planering inom ramarna för ett omfattande samarbete alla lokala aktörer emellan.

5. MÅLGRUPP För vem är projektet? Hur når ni målgruppen och hur involverar ni dem?

Lokalbefolkningen i Brändö, naturintresserade, sommarboenden, besökare och turister, landsbygdsföretagare, fiskare och vattenbrukare, samt andra lokala samhällen med motsvarande utmaningar i skärgården och på fasta Åland.

6. PLANERING & RESURSFÖRDELNING

Vilka resurser har vi? Person- och ekonomiska resurser. Handlingsplan – vad ska göras? När? Hur? Vem gör vad?

Budget

Se bilagor.

7. ÖVRIGT

X Vi har tagit del av EU:s regler om stödets synlighet och informerar om stödet med en skylt och/eller digital logotyp

X Vi har tagit del av information om arbetsdagböcker och underskrivna talkotimlistor.

UNDERSKRIFT

Namn:

Datum: